

TBMM
YEŞİLLER VE SOL GELECEK PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 740

Tarih : 03.07.2023

10/67

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Geri dönüşüm tesislerinde meydana gelen yangınların nedenlerinin belirlenmesi, yangınların; havaya, su varlıklarına, tarımsal alanlara, çevreye ve halk sağlığına verdiği zararların tespit edilmesi, etkili denetimlerle ve caydırıcı cezalarla geri dönüşüm tesislerindeki yangınların önlenmesinin sağlanması amacıyla Anayasa'nın 98'inci, İçtüzüğü'nün 104'uncu ve 105'inci maddeleri gereğince Meclis araştırması açılmasını arz ederim.

Çiçek OTLU

Çiçek OTLU

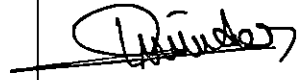
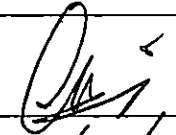
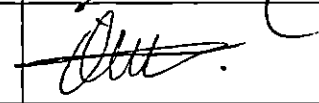
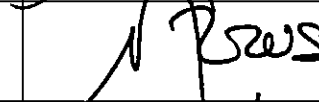
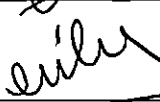
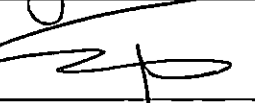
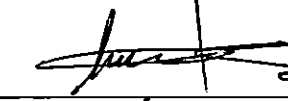
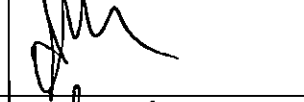
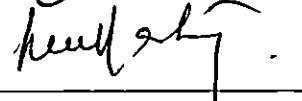
İstanbul Milletvekili

GEREKÇE

2018 yılında Çin'in plastik atık ithalatına sınırlama getirmesinden sonra, Türkiye, Avrupa Birliği ülkelerinden en fazla plastik atık ithal eden ülke konumuna gelmiştir. Avrupa İstatistik Ofisi (Eurostat) verilerine göre, Avrupa ülkelerinden Türkiye'ye gönderilen plastik atıkların miktarı 2004'ten bu yana 155 kat artmıştır. Avrupa ülkeleri; plastik atığının yüzde 43'ünü OECD üyesi olmayan ülkelere, yüzde 35'ini Türkiye'ye göndermiştir. 2020 yılında 660 bin ton plastik atık, 2021 yılında 685 bin ton plastik atık gelmiştir.

Türkiye'de atık kirliliği ve atık ticareti ile ilgili 2872 sayılı Çevre Kanunu, Basel Sözleşmesi, OECD Kararı, Çevrenin Korunması Yönünden Kontrol Altında Tutulan Atıkların İthalatına Dair Tebliğ gibi çeşitli düzenlemeler yapılmasına karşın; Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından, geri dönüşüm tesisleri kurulması teşvik edilmektedir. 2017 yılından itibaren, ithal edilen atıkları geri dönüştürmek için pek çok firma ve organize sanayi bölgeleri kurulmuştur. Bu firmalara ithal ettikleri plastik atık başına teşvik verilmiş, vergi muafiyeti getirilmiştir. 2018 yılında 166 atık bertaraf ve 2 bin 57 geri kazanım tesisi olmak üzere toplam 2 bin 223 tesisin faaliyet gösterdiği tespit edilmiştir. Yüzlerce firma da kayıt dışı olarak, yönetmeliklere aykırı faaliyet yürütmektedir. Firmalar, Avrupa'nın değerlendirilebilir atıklarının yanı sıra bertaraf edilmesi gereken atıklarını da ithal etmektedir. İthal edilen atıkların sadece yüzde 30-40'ı değerlendirilebilmektedir. TUIK verilerine göre 2021 yılı için atık bertaraf ve geri kazanım tesislerinde işlenen 127,4 milyon ton atığın 78,3 milyon tonu bertaraf edilmiştir. Geri dönüşüm tesislerinde hammadde olarak kullanılan atıkların dönüştürülmeden doğaya denetimsiz bir şekilde bırakılması ya da dönüştürülemeyen atıkların yakılması iklim krizine neden olan sera gazı emisyonlarının salınmasına neden olmaktadır. Çevreye salınan büyük miktarda karbon, mikroplastik ve zehirli metaller; havaya, su varlıklarına, tarım alanlarına ve halk sağlığına telafisi imkânsız zararlar vermektedir. Geri Dönüşüm Tesislerinde meydana gelen yangınların; atıkların uygun olmayan koşullarda depolanması, uygun olmayan üretim koşulları, yeterli teknik altyapıların olmaması, atıkların bileşenlerine göre uygun türde ayrıştırılmaması, depolanmaması gibi pek çok nedeni bulunmaktadır. Demokratik kitle örgütleri; plastik atıklardan geri dönüşüme uygun olmayanların tesislerin içinde yakılarak imha edildiğini, yangınların artmasının ardındaki nedenin "yakılarak imha" yöntemi olduğunu, yönetmeliklere uygun bertaraf edildiğinde çok büyük maliyeti bulunduğu için bu yöntemle baş vurulduğunu iddia etmektedir. Geri dönüşüm tesislerinde; 2017 yılında 6, 2018 yılında 15, 2019 yılında 33, 2020 yılında 65, 2021 yılında 122, 2022 yılında 125, 2023 yılının ilk altı ayında

ise 63 adet yangının çıkması, yangınların kasıtlı çıkarılmış olabileceği ihtimalini düşündürmektedir. Yönetmeliklere uygun olarak bertaraf edilmesi gereken, geri dönüşümü imkânsız plastik atıkların, tesislerin belli bölgesinde yanması, yangının ana binaya sıçramaması, bazı tesislerde birden fazla yangın çıkması bu iddiaları güçlendirmektedir. Bu yangınlardan sonra etkili soruşturma yapılmamış, caydırıcı cezalar işletilmemiş, çoğu yönetmeliklere aykırı özellikteki bu tesislerde yeterli denetimler yapılmamıştır. Haziran ayı içerisinde Bursa'da, Manisa'da ve Tekirdağ'da geri dönüşüm tesislerinde çıkan yangınlar bu konuda acil önlem alınması gerektiğini göstermektedir. Geri dönüşüm tesislerinde meydana gelen yangınların nedenlerinin belirlenmesi, yangınların; havaya, su varlıklarına, tarımsal alanlara, çevreye ve halk sağlığına verdiği zararların tespit edilmesi, etkili denetimlerle ve caydırıcı cezalarla geri dönüşüm tesislerindeki yangınların önlenmesinin için bir Meclis araştırması açılmalıdır.

1	TULAY HATIMOĞULLARI ORUÇ	ADANA	
2			
3	MAHMUT DİNDAR	VAN	
4	NEJLA DEMİR	AĞRI	
5	HALİDE TÜRKOĞLU	DİYARBAKIR	
6	ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU	KOCAELİ	
7	ÖZGÜL SAKİ	İSTANBUL	
8	AYŞEGÜL DOĞAN	ŞIRNAK	
9	MEHMET RÜŞTÜ TIRYAKİ	BATMAN	
10	ZÜLKÜF UÇAR	VAN	
11	KAMURAN TANHAN	MARDİN	
12	HÜSEYİN OLAN	BİTLİS	
13	SEVİLAY ÇELENK ÖZEN	DİYARBAKIR	
14	YILMAZ HUN	IĞDIR	
15	ÖZNUR BARTİN	HAKKARİ	
16	SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ	SİİRT	
17	ALİ BOZAN	MERSİN	
18	ADALET KAYA	DİYARBAKIR	
19	ÖMER ÖCALAN	ŞANLIURFA	
20	HEVAL BOZDAĞ	AĞRI	